

СЛУЖ

НА ФЕДЕРАТИВНА НА

Sluzbeni veznik NRM

Skoplje

ЈУГОСЛАВИЈА

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА ФНРЈ“ излегува по потреба во српско, хрватско, словенечко и македонско издание. — Огласи по тарифата. — Жиро сметка при Народната банка на ФНРЈ за претплата и одделни издавања бр. 1032-Т-220 за огласи 1032-Т-221.

Среда, 30 октомври 1957

БЕЛГРАД

БРОЈ 45

ГОД. XIII

Цена на овој број е 60.— дина. — Претплата за 1957 година изнесува 1700.— дина, а за странство 2500.— динари — Редакција: Улица Краљевина Марка бр. 9. — Телефони: Редакција 28-433, Администрација 28-276, Продажно одделение 22-619. Тел. централа 28-010.

568.

Сојузната народна скупштина, на заедничката седница на Сојузниот собор и на Соборот на производители одржана на 16 и 17 октомври 1957 година, а откако го сослуша експозето на претставникот на Сојузниот извршен совет и водеше дискусија за елаборатот „Лична потрошувачка“, ја донесе следната

РЕЗОЛУЦИЈА ЗА ПЕРСПЕКТИВНИОТ РАЗВОЈ НА ЛИЧНАТА ПОТРОШУВАЧКА

I. Досегашниот развој на личната потрошувачка

Досегашниот развој на личната потрошувачка е резултат на условите во кои се развиваше нашето стопанство во повоениот период. Ваквиот развој пред сè беше условен од наследената заостанатост на стопанството, од обемот и правците на инвестирањето, од заостанувањето на селското стопанство во општиот стопански развој, од значителното одвојување на средства за нестопанска потрошувачка, како и од посебни тешкотии во платниот биланс.

Низ измената на општествените односи во првите повоеени години дојде до значајна прерасподелба на постојниот фонд на личната потрошувачка во корист на работничката класа и ситните селскостопански производители. Со тоа осетно е подобрен животниот стандард на најголемиот дел работници и селскостопански производители во однос на предвоениот. Во тој правец дејствуваша и мошне крупните промени во економската структура на населението кои се огледаат во порастот на учеството на неселскостопанското население во вкупниот број на жителите од 29,5% во 1939 година на 41,8% во 1956 година.

1. Досегашниот развој на личната потрошувачка го карактеризира:

а) ниското ниво на личната потрошувачка, што особено се гледа од фактот дека обемот на потрошувачката по жител главно не се измени во повоениот период до 1957 година. На тој начин нивото на личната потрошувачка се' повеќе доаѓаше во несклад со стопанскиот развој, кој во тој период беше релативно брз;

б) ниското учество на фондот на личната потрошувачка во распределбата на општествениот производ и националниот доход;

в) променливата и нестабилната тенденција во развојот на личната потрошувачка. При тоа треба да се истакне дека асортиманот на стоките и квалитетот на производите за лична потрошувачка во последните години постојано се подобруваше;

г) меѓутоа треба да се истакне дека по војната извонредно порасна општествената улога на заедницата во областа на социјалното осигурување и грижи, здравствената заштита, просветата и културата, — што исто така сочинува, покрај личната потрошувачка во потесна смисла, составен дел од животниот стандард на населението. Релативно обемните вложувања и значајниот напредок во развојот на овие служби придонесуваат несомнено да се подобрат животните услови на населението.

Нашiot досегашен стопански развој е карактеристичен, меѓу другото, по мошне високиот степен на инвестирањето, чиј еден дел е финансиран со користење и на странски средства. Меѓутоа, структурата на инвестирањето беше таква што досега не се постигнаа достаточни резултати во зголемувањето на производството на стоки за лична потрошувачка.

Особено е неповолен факт што селскостопанското производство мошне заостануваше. Ова доведуваше до недостаточна и нестабилна понуда на селскостопански производи, што особено негативно се одразуваше врз животниот стандард на градското население. Освен тоа, ниското производство во селското стопанство предизвикува мошне обемен увоз на прехранбени производи, што — покрај потребата од ограничување на извозот на селскостопански производи — негативно се одразува врз платниот биланс. Поради тоа е намалена можноста за увоз на репродукциони материјали за индустриското производство на стоки за лична потрошувачка.

Таквата структура на производството, во која производството на стоки за лична потрошувачка заостануваше, во изминатиот период не можеше да биде коригирана со соодветна структура на увозот, поради дефицитот во платниот биланс, та стоконите фондови на личната потрошувачка беа во заостаток.

2. Сегашната структура на личната потрошувачка, се карактеризира со високото учество на исхраната, а со ниското учество на индустриските стоки и услугите. Исхраната во вкупната потрошувачка на четиричлено семејство на работник учествува со 55,6%, на службеник со 52,9%, а на земјоделец со 55,1%. Ваквата структура на потрошувачката пред сè е резултат на општото ниско ниво на личната потрошувачка.

Покрај тоа што општата структура на потрошувачката е неповолна, неповолна е и структурата на самата исхрана, што ја карактеризира високото учество на житата.

Структурата на потрошувачката на индустриски стоки исто така не е задоволителна, поради ниското учество на некои важни производи (текстил, разни предмети за посовремена опрема на домаќинството). Меѓутоа, во последните години доаѓа до израз мошне позитивната тенденција за подобрување на структурата и за проширување на асортиманот на овие стоки.

3. За изминатиот период карактеристична е нестабилноста на цените на стоките за лична потрошувачка. При тоа побрзо растеа цените на селскостопанските производи и услугите, а релативно побавно цените на индустриските стоки. Ова е резултат од постоењето не само на глобална туку и на структурална неускладеност меѓу понудата и побарувачката. Од 1953 година пораснаа цените на индустриските производи за 7,3%, на селскостопанските производи за 22,6%, а на услугите за 37,8%.

Ваквото движење на цените поостро го погледаше животниот стандард на работниците и службениците во градовите и индустриските центри, кои повеќе се ориентирани на купување на селскостопански производи и услуги.

Треба да се истакне дека за последните две години се постигнати позначајни резултати во правец на стабилизација на цените.

Во височината на цените и на трошоците на животот меѓу одделни подрачја на земјата постојат посветни разлики. Ова е резултат на неуредноста во разместувањето на производството, а особено на неразвиеноста на сообраќајот и слабата поврзаност на пазарот. Овие разлики особено доаѓаат до израз во значително повисоки трошоци на животот во големите градови и индустриските центри, што се потенцира и со побрзот пораст на цените на некои услуги во последните години чие користење во најголема мера е концентрирано во овие места. Оваа тенденција произлегува од темпото на развојот на нашето стопанство, но при тоа секогаш не се применуваа достаточни ефикасни методи за противставување на оваа појава, за што особено придонесоа некои слабости во политиката на платите, со доста нагласеното уедначување на приходите од работниот однос. Поради тоа ни мерките што за таа цел се спроведени на подрачјето на цените на некои видови стоки и услуги (на пример, јаглен, кирија) не беа достаточни, иако мошне повољно дејствуваа во правец на заштита на животниот стандард на градското население.

4. Во изминатиот период номиналните плати на квалификуваните работници побавно растае отколку на неквалификуваните, што имаше влијание и врз различното движење на реалните плати.

Потрошувачката на селскостопанските домаќинства беше нешто постабилна, освен во 1956 година, кога поради помалото селскостопанско производство и зголемените даночни давања дојде до извесно намалување на потрошувачката. Поради значително побрзот пораст на цените на селскостопанските производи вршена е извесна прерасподелба на потрошниот фонд во корист на селскостопанските производители, чиј пораст на потрошувачката не беше следен од пораст на производството во селското стопанство. Прерасподелбата на потрошниот фонд на штета на градското население исто така ја предизвика побрзото темпо на вклучувањето на работната сила од селото. Побрзо се подобруваше стандардот на оние селскостопански домаќинства што имаа запослени членови надвор од селското стопанство. Исто така, тенденцијата на пораст на стандардот беше послана кај домаќинствата што повеќе ја користеа конјунктурата на пазарот на селскостопански производи.

5. Значаен дел од фондот на личната потрошувачка во работничко-службеничките домаќинства се покрива од дополнителните приходи, особено од дополнителната работа. Кај квалификуваните и висококвалификуваните работници и службеници вонредните приходи сочинуваат 25—30% од нивните вкупни приходи.

Појавата на дополнителна работа е резултат на стремежот за подобрување на животните услови и израз на незадоволена потреба од квалификувана работа. Екстремно високо учество на дополнителната работа го слабеа интересот за работа на редовната работа, што како потрајна тенденција има негативни последици за продуктивноста на трудот. Ова укажува дека сегашните плати не се достаточен стимулативен фактор за зголемување на продуктивноста на трудот на редовното работно место.

На село исто така значителен дел од сегашниот потрошен фонд се формира од запосленоста и од приходите надвор од земјоделското стопанство. Во просек паричните приходи вон земјоделското стопанство учествуваат само со 40% во вкупните парични приходи на стопанството.

Појавата на дополнителни приходи на село е нормална во нашите услови на ситниот посед, на релативно побрзата промена на економската структура на населението и на значително побав-

ната урбанизација. Дополнителните приходи на село самите по себе не мораат да имаат негативно дејство врз развојот на селското стопанство, но високото учество на дополнителните приходи дури и на поголеми стопанства, кои се стоконни производители — при несреден пазар и при можност за лесна заработка на повољната конјунктура на пазарот — неповолно дејствува врз нивната заинтересираност во селскостопанското производство.

6. Сегашните распони на платите релативно се мали и платите за квалификуваниот труд не се во сразмера со фактично поголемата вредност што ја создава квалификуваниот труд во однос на неквалификуваниот. Проблемот не е толку во односите на најниските и највисоките плати, т. е. на платите на раководните и висококвалификуваните работници и службеници, колку во односите на просечното ниво на платите меѓу категориите на висококвалификуваните, квалификуваните и неквалификуваните работници и службеници. Исто така — што е уште поголем проблем — приходите во рамките на овие категории не се диференцирани спрема фактичните разлики во продуктивноста на трудот на работното место. Ако на ова му се додаде детскиот додаток како и разни видови субвенционирање на потрошувачката (цени на некои видови стоки и услуги), тогаш уедначеноста на личните доходи е уште поголема. Ова дестимулативно дејствува врз заинтересираноста на кадрите во стопанството за искористување на постојните можности за зголемување на продуктивноста на трудот. Недостаточните распони исто така негативно дејствуваат врз структурата на побарувачката на пазарот и го условуваат нејзиното уедначување. Ова го потенцира учеството на потрошувачката на храна и ја организира реализацијата, а со тоа и производството на многу индустриски производи.

7. Во досегашниот развој дојде до формирање на значајни несразмери во цените на стоките и услугите. Овие несразмери пред сè се резултат на неускладеноста во структурата на производството, увозот и извозот. Друг важен фактор е општо ниското ниво на потрошувачката и на животниот стандард, кое бараше и административни мерки во областа на цените, со цел за заштита на потрошувачите. Несразмерите на цените имаат значајни негативни последици во нашето стопанство:

— диспропорциите во цените ја искривуваат структурата на потрошувачката и побарувачката на пазарот. Поради тоа обемот на побарувачката на извесни подрачја е несразмерно висок што дава нереална слика за фактичните потреби на развојот на одделни сектори на производството или услугите. На друга страна, побарувачката за некои производи се формира под нивото кое би било реално;

— ниските цени на некои услуги не овозможуваат дури ни проста репродукција. Простата репродукција се врши по пат на средства од други извори (буџети, фондови и сл.), или дури и не се обезбедува;

— ниските цени на некои производи и услуги претставуваат всушност субвенционирање на личната потрошувачка. На тој начин платите не одразуваат реален надоместок за живиот труд што има штетни последици за економијата на работната сила и негативно дејствува врз побрзата модернизација и механизација на производството.

8. Достигнатиот ниво на личната потрошувачка, малите распони во личните доходи и постојните односи меѓу цените условуваат да е мала еластичноста на потрошувачката односно побарувачката. Поради тоа и при порастот на реалните приходи сè уште значително расте побарувачката на прехранбени производи, иако во нешто помала мера отколку на индустриски стоки и услуги. Затоа стабилност во порастот на потрошувачката на населението може да се обезбеди само ако постои

хармоничен развој на производството, увозот и извозот, кој обезбедува во структурата на потрошните добра такви односи какви и одговараат на формираната побарувачка на повисоко ниво на приходите. Таков развој досега не беше обезбеден, што доведуваше до неускладени односи на пазарот и до нерамномерно движење на цените на одделни видови стоки и услуги.

9. Поради досегашното заостанување и настанатите проблеми во врска со тоа, прашањето на личната потрошувачка мошне сериозно се постави во сегашната фаза на нашиот развој, и тоа не само гледано од политички туку исто така и од економски аспект. Заостанувањето на личната потрошувачка претставува диспропорција која неповолно дејствува врз нашиот економски развој, особено врз продуктивноста на трудот, чие зголемување претставува најреална и најголема резерва на побрзиот стопански развој. Освен тоа, ниското ниво на личната потрошувачка го стеснува внатрешниот пазар, чие проширување е нужен услов за побрз и поскладен развој на стопанството.

II. Програма за развој на личната потрошувачка

1. Со оглед на досегашното заостанување на личната потрошувачка и сериозната диспропорција што поради тоа настана во нашиот стопански развој, потребно е во наредниот период да се обезбеди нејзин побрз пораст. Ова бара при одмерувањето на другите видови потрошувачка и при утврдувањето на правците за инвестирање личната потрошувачка да биде почетна основа и една од битните пропорции во распределбата на доходот. Поради тоа личната потрошувачка во наредниот период треба да расте во склад со порастот на националниот доход.

Од карактерот на стоквното производство и на општествениот систем, кој почива врз управувањето од страна на работниот народ, нужно произлегува дека треба да се оди кон ликвидирање на административните елементи во формирањето на односите меѓу личната потрошувачка и другите видови потрошувачка, но при задржување на свесно усмерување на тие односи. Следствено на тоа, кај распределбата на националниот доход треба да се обезбеди односите во потрошувачката да се засноваат врз задоволување на личната потрошувачка во обемот што и одговара на нејзината економска функција како фактор за продуктивноста на трудот и за проширување на внатрешниот пазар.

Бидејќи репродукцијата на работните способности е услов за производство и стопанисување воопшто, нивото на личните доходи што ги покрива трошоците на таа репродукција мора да биде нужна ставка во производните трошоци и не е можно тоа да се намалува без крајно негативни последици за самото производство. Обемот на личната потрошувачка на работниот колектив, та и на секој поединец, треба да произлегува директно од резултатите во зголемувањето на продуктивноста на трудот и од успехот во производството и на пазарот. Така формиранот обем на личната потрошувачка односно на личниот доход на поединци во работен однос, станува услов и задвижувач на поголемо производство и продуктивност на трудот, та со тоа и на економски урамнотежено зголемување на животниот стандард.

Со инструментите на стопанската политика и со текущите стопански мерки треба да се обезбеди така утврдениот обем на личната потрошувачка да се реализира.

Така формираните лични доходи во стопанството треба да послужат како основ при утврдувањето на нивото на доходите на јавните службеници, како и на примањата по основот на социјалното осигурување.

Тргувајќи од истите принципи треба да се постигне нивото на личната потрошувачка на селскостопанското население да биде поврзано со ре-

зултатите во самото производство за пазар, зашто само на тој начин ќе претставува достаточен стимуланс за зголемување на производството и на пазарните вишоци во селското стопанство.

2. Покрај тоа, во наредниот период треба да се постигне:

а) стабилна тенденција во развојот на личната потрошувачка и обезбедување на определена перспектива и сигурност;

б) погслема диференцијација во доходите меѓу висококвалификуваните, квалификуваните и неквалификуваните работници односно службеници, како важен стимуланс за зголемување на продуктивноста на трудот и покачување на стручното ниво на работниците и службениците;

в) поголема еластичност во формирањето на платите на новата, особено сезонската работна сила од село, во склад со локалните прилики;

г) постепено отстранување на неускладеноста во структурата на потрошувачката, што е нужно како за подобрување на животниот стандард, така и за поскладен развој на самото производство;

д) постепено ликвидирање на постојните несразмерен во цените, што позитивно ќе влијае врз структурата на потрошувачката, а што исто така е нужно за нормалниот развој на производството на многу видови стоки и услуги;

е) постепено подобрување на односите меѓу платите и другите елементи во структурата на цените на производите, со јакнење на улогата на живиот труд во тие односи, што позитивно ќе дејствува врз зголемувањето на продуктивноста на трудот и врз процесот за модернизација и механизација во сите стопански дејности.

Сите овие прашања можат да се решаваат само на повисоко ниво на вкупната лична потрошувачка отколку што е сегашното, постепено и напредно со порастот на потрошниот фонд. При оценувањето на обемот на личната потрошувачка за наредниот период — покрај наведените цели и задачи — треба да се има предвид и порастот на бројот на населението и натамошните промени во нивната структура.

3. Порастот на личната потрошувачка во наредниот период укажува на потребата од зголемување на стоквните фондови и од подобрување нивната структура. Порастот на побарувачката за одделни видови стоки и услуги при тоа ќе биде различен. Иако може да се очекува релативно побавен пораст на побарувачката на храна, сепак тој ќе биде значителен. Исто така треба да се очекува извесно поместување во самата структура на исхраната.

Тоа значи дека пред селското стопанство и во иднина стојат мошне крупни задачи. Пред сè во прашање е зголемувањето на побарувачката на прехранбени производи, која треба да се обезбедува со зголемено производство, како и потребата од постепено намалување на увозот на основни прехранбени производи и од растеретување на платниот биланс. Потоа, во прашање се промени во структурата на исхраната, кои бираат поголемо производство на поквалитетни прехранбени производи. И најпосле, за обезбедување на предвидената политика за пораст на личната потрошувачка, а посебно на реалните плати, нужно е да се стабилизира пазарот на селскостопанско-прехранбени производи, што бара значителни обртни и пазарни резерви на вакви производи, кои сега не постојат.

Треба да се укаже дека постојат извесни резерви во подобро искористување на селскостопанските производи (намалување на големите загуби и на пропаѓања на стоки), кои би можеле да се користат со подобрување на манипулацијата и на прометот на селскостопански производи.

Порастот на побарувачката на индустриски стоки ќе биде осетно побрз отколку порастот на побарувачката на храна. При тоа мора да се смета со доста различните тенденции во побарувачката на

одделни индустриски производи. Спрема досегашниот развој на пазарот на индустриски стоки, треба особено да се очекува пораст на побарувачката на разни предмети за домаќинство и стопанство.

Треба да се подвлече дека идните можности за зголемување на личната потрошувачка во голема мера зависат и од побрзото зголемување на капацитетите на разни услуги (занаемски, комунални, културни итн.), зашто со порастот на реалните доходи најбрзо ќе расте побарувачката на услуги, а постојните капацитети не обезбедуваат подмирување на побарувачката ниту на сегашното ниво.

4. Тргувајќи од потребата за зголемување обемот на личната потрошувачка и за подобрување нејзината структура, нужно е да се најде најцелесобразен начин за реализација на потрошните фондови низ политиката на лични доходи и цени. Овие услови мораат да бидат оптимални за производството и пласманот на стоките за лична потрошувачка.

Посебно се истакнува потребата од стабилизација и посовремена организација на пазарот на селскостопански производи, бидејќи нестабилноста на овој пазар најнепосредно го погаѓа животниот стандард на работниците и службениците, особено во големите градови.

5. На крајот треба да се истакне дека во 1957 година — како прва година од периодот на кој се однесува оваа програма — се постигнати позначајни резултати во зголемувањето на вкупниот обем на личната потрошувачка и во подобрувањето на нејзината структура.

III. Мерки за спроведување на програмата

За спроведување на оваа програма на подрачјето на личната потрошувачка и животниот стандард пред се е нужно:

а) да се спроведат соодветни промени во стопанскиот систем, кои ќе овозможат формирање на личните доходи на економски основи, во склад со постигнатите резултати во продуктивноста на трудот, како на работниот колектив така и на секој поединец;

б) во распределбата на националниот доход да се осигури приоритетно третирање на личната потрошувачка во однос на другите видови потрошувачка;

в) во сите стопански области да се усмерува конкретната политика кон реализација на изнесените цели на подрачјето на личната потрошувачка и животниот стандард.

Покрај ова, се укажува на потребата од преземање некои посебни мерки:

1. во областа на индустриското производство: — врз базата на предвидената структура на потрошувачката да се пристапи кон реконструкции, проширување и нова изградба на индустриски капацитети за производство на стоки за лична потрошувачка;

— во перспективниот платен биланс, а посебно во текуштите годишни биланси, да се осигурува увоз на репродукциони материјали во обемот и структурата кои — покрај домашните сировини — обезбедуваат производство на потребни фондови на индустриски стоки.

2. Од уште поголемо значење е зголемувањето на селскостопанското производство, бидејќи без побрз пораст на селскостопанското производство и без зголемување на продуктивноста на трудот во селското стопанство е невозможно да се постигнат посериозни резултати во зголемувањето на личната потрошувачка. Поради тоа треба да се преземаат конкретни економски, организациони и други мерки за да се обезбеди побрз пораст на производството во селското стопанство.

3. Да се преземаат пообемни економски и организациони мерки за зголемување капацитетот на услугите за населението, зашто во противно брзиот пораст на цените на овие услуги сериозно ќе го загрози животниот стандард. За таа цел особено

внимание треба да му се обрне на развивањето на социјалистичкиот сектор на услужното занаетство.

4. Економски и организационо да се усмерува дејноста на куќните совети и станбените заедници во правец на искористување на сите можности за подобра реализација на личната потрошувачка и за подобрување на животните услови на населението во градовите и индустриските центри.

5. Нивото и динамиката на извозот на артикли за лична потрошувачка да се ускладуваат со потребите на внатрешната побарувачка.

6. Да се обезбедува увоз на основни прехранбени артикли, додека домашното производство не биде во состојба да ги подмирува потребите.

7. Да се продолжи во засилена мера увозот на готови индустриски артикли за широка потрошувачка, за да се проширува и се збогатува стоквиот асортиман и да се развива до потребна мера конкуренцијата во продажбата на стоките за лична потрошувачка.

8. Да се овозможи натамошно пополнување на обртните запаси и постепено пополнување на пазарните резерви на основни прехранбени производи и репродукциони материјали, што ќе биде од големо значење за стабилизацијата на пазарот на производи за лична потрошувачка.

9. Да се обезбедува потребен асортиман на стоквиите фондови за селото, како за потребите на личната потрошувачка, така и за потребите на инвестициите. Со политиката на кредитирање да се стимулираат индивидуалните селани да ги ангажираат своите приходи во посилна мера за инвестирање во сопственото стопанство.

10. Да се засилат вложувањата на средства во проширување на трговската мрежа и во подобрување на нејзината техничка опременост, особено во големите градови и селскостопанските производни подрачја, со цел да се намалат загубите во прометот на селскостопански производи.

Исто така треба да се подобри организацијата на прометот.

Да се изработи програма на посебни мерки за подобрување на организацијата на снабдувањето на големите градови и индустриските центри.

11. Да се дејствува врз проширување на потрошувачката по пат на поеластична политика на потрошни кредити и други видови авансирања на потрошувачката.

12. Да се разработи системот преку кој ќе може посигурно да се следи движењето на реалните плати и нивото на личната потрошувачка.

Сојузна народна скупштина

СНС/А/19

18 октомври 1957 година

Белград

Претседател
на Сојузната народна скупштина,
Петар Стамболиќ, с. р.

569.

Сојузната народна скупштина, на заедничката седница на Сојузниот собор и на Соборот на производителите, одржана на 16 и 17 октомври 1957 година, а откако го сослуша експозето на претставникот на Сојузниот извршен совет и водеше дискусија по елаборатот „Општа потрошувачка“ ја донесе следната

РЕЗОЛУЦИЈА ЗА ПЕРСПЕКТИВНИОТ РАЗВОЈ НА ОПШТАТА ПОТРОШУВАЧКА

I

Значајниот пораст на општата потрошувачка е една од битните карактеристики на нашиот досегашен општ развој. И покрај издвојувањето на најголемиот дел од општествените средства за забрзан стопански развој, и заедничките општествени по-

треби надвор од стопанството имаа значителен удел во распределбата на националниот доход. Тоа не беше само случај со народната одбрана, за која во изминатиот период мораше да се издвојува значителен дел од општествените средства, туку и со оние општествени дејности што непосредно го подигаат животниот стандард — со просветата, науката и културата, со здравството и социјалните грижи и осигурувањето, со комуналните и други јавни служби. Таквото место во нашиот досегашен развој го имаше општата потрошувачка токму поради тоа што е таа елемент на животниот стандард и што и самата е една од битните претпоставки на стопанскиот развој. Тоа во исто време е и област на општествениот живот во која настануваа и се развиваа повисоките форми на социјалистички односи кои им одговараа на новите односи во производството и кои го помагаа нивното натамошно развивање. Комуналниот систем, како една од основите на нашето општествено уредување, се развиваше и се афирмира и во оваа област.

Развојот на производните сили и повисокото ниво на животниот стандард бараат покрај порастот на личната потрошувачка, сè поголем дел потреби да се обезбедуваат од општествените средства и соодветната потрошувачка да се организира како заедничка општествена потрошувачка. Во условите на развивањето на социјалистичките односи во нашата земја општата потрошувачка нема за цел само развивање на производните способности на луѓето, туку и сестран развој на личностите кој овозможува нивно активно учество во сите области на општествениот живот. Поради тоа подигањето на личниот животен стандард не може да се одвои од порастот на општата потрошувачка ниту да се мери независно од овој пораст. Трошењето на значаен дел од националниот доход за потребите на просветата, културата, здравството, за социјална заштита, како и за другите потреби што се финансираат од општествените средства, непосредно го подига животниот стандард на трудбениците и на нивните семејства.

Значењето на општата потрошувачка не е помало ниту за стопанскиот развој. Квалификацијата на кадрите и нивната здравствена заштита, развивањето на науката и техниката, изградбата на работнички населби и многу други општествени активности во оваа област се битен услов за побрз развој на производството и за поголема продуктивност на трудот.

Обемот на општата потрошувачка во изминатиот период не можеше да излезе од рамките кои беа определени од достигнатиот развој на производните сили, од потребата за нивно натамошно развивање и од нивото на личната потрошувачка. Заостанатоста на нашето стопанство и потребата од негово забрзано развивање — за да може врз таа основа поосетно да се подигне стандардот на работните луѓе — бараа во изминатиот период ограничување и на личната и на општата потрошувачка. Во областа на општата потрошувачка мораше значителен дел од средствата да се издвојува за потребите на народната одбрана, што натаму ги стеснуваше средствата за подигање на општествениот стандард. Во иста смисла дејствуваше и издвојувањето на средствата за потребите на државната управа. Остварениот пораст на општата потрошувачка во дејностите на општествениот стандард поради тоа во изминатиот период не можеше секогаш да одговори на сè поголемите потреби. Особено тоа беше осетно во градовите и индустриските населби, каде што поради забрзаната индустријализација дојде до интензивна концентрација на населението и до побрз пораст на потребите. Освен тоа ниту сите дејности во областа на општествениот стандард не се развиваа рамномерно. Па и покрај тоа остварените позитивни резултати постигнати во овој период во развивање на општествениот стандард мораат да се оценат како значајни.

Во изминатиот период се пројавија и извесни слабости во распределбата и користењето на општествените средства издвоени за општа потрошувачка. Иако изворите на средствата за оваа потрошувачка се во производството, досегашниот начин на нивното формирање и распределба не секогаш упатуваше на зависност на општата потрошувачка од развојот на производството. Тоа беше причина што структурата на оваа потрошувачка не им одговараше секогаш на најважните потреби на нашиот општ развој и посебно на развојот на стопанството кој од своја страна би овозможил уште побрз пораст на општествениот стандард. Средствата за општа потрошувачка на определени подрачја се формираа независно од стопанските можности на тие подрачја, во голем дел тие се делени на административен начин и поради тоа не овозможуваа поперспективна политика на развивање на оние дејности или служби што најмногу би им одговарале на потребите на натамошниот развој; многу потреби, кои требаше самите граѓани барем делум да ги задоволуваат од своите лични средства се финансирани во мнозинство од општествените средства, поради што личните доходи останаа на пониско ниво, што го слабеше поттикот за развивање иницијатива на граѓаните, за подигање продуктивноста на нивниот труд итн. Ниските цени во станбено-комуналната дејност и во целата област на општествениот стандард погодуваа за поинтензивно преселување и на недостатоно продуктивното население во градовите и за вештачко зголемување на побарувачката. Средствата издвоени за одделни дејности на општествениот стандард не се користени секогаш рационално. Ваквиот начин на формирање и распределба на средствата не можеше да му даде адекватна материјална основа ниту на општественото управување кое се развиваше во оваа област на нашиот општествен живот. Тој претставуваше пречка за негово попотполно развивање и за пројавување на сите предности што системот на општественото управување ги има над административното управување.

Веќе постигнатите резултати во нашиот стопански развој овозможуваат во наредниот период животниот стандард да расте побргу одошто во минатиот период. Во идниот пораст на потрошувачката треба и општата потрошувачка натаму да расте. Таа, меѓутоа, останува определена од нашите можности, односно од потребите од натамошен стопански развој за кој и во иднина мораат да се издвојуваат значителни средства, како и од потребите од побрзо подигање на личната потрошувачка, која во изминатиот период повеќе заостануваше зад општиот развој. Фактичниот пораст на задоволувањето на потребите во оваа област, може, сепак, да биде побрз од порастот на средствата што ќе се издвојуваат за оваа потрошувачка. Отстранувањето на досегашните слабости во системот за финансирање на општата потрошувачка, попотполното развивање на општественото управување и посебно зајакнувањето на материјалната основа за активност на комуните можат да осигураат порационално користење на расположивите средства, поправилни односи во развивањето на одделни дејности и подобро разместување на капацитетите и службите на општествениот стандард, што сè ќе помогне за побрз стопански развој, за побрзо подигање на животниот стандард и за развивање на социјалистичките односи во целокупниот наш општествен живот.

Во наредниот период општата потрошувачка на секое подрачје треба непосредно да се врзе за неговите сопствени можности, пред сè наоѓајќи извори на средства и за оваа потрошувачка во личните доходи на граѓаните што тие ги остваруваат со својата стопанска и друга општествена активност на овие подрачја. Иницијативата и интересот на сите граѓани за рационално располагање со општествените средства во оваа област треба да се поттикнат и со пренесување дел од трошоците на овие дејности, каде што нивната природа го дозволува тоа, непо-

средно врз личните доходи, кои во соодветен однос треба да се зголемат. Врз таа основа треба да се развива пенатака системот на општественото управување во сите области на општествениот живот и посебно да се осигури потрајна материјална база за активност на комуните. Таквата распределба сепак не треба да доведе до натамошно заостанување на неразвиените подрачја. Нивниот развој и натаму останува грижа на целата заедница и ќе се остварува пред сè со нивно стопанско подигање, но и со развивање на нестопанските дејности од општоопштествените средства, додека тие подрачја не се способат за финансирање на општата потрошувачка од сопствените средства.

II

1) Во развојот на школството, културата и науката остварен е значаен напредок во однос на предвоената состојба. Бројот на учениците и студентите од сите видови школи порасна од училишната 1938/39 до 1955/56 година за околу 43%. Од година на година опфатени се сè повеќе деца со основно и осумгодишно школување, бројот на неписмените значително се намали, а просветното ниво на населението постојано е во пораст. Исто така значително е зголемен бројот на културните и научните установи.

Досегашниот развој на школството, и покрај постигнатите успеси, покажа и извесни слабости. Темпото на развитокот и структурата на училишната мрежа и на установите за образование на возрастите заостанува зад темпото на развитокот и зад потребите на стопанството. Школувањето на кадриите не беше секогаш приспособено кон барањата на нашиот стопански и општествен развиток. Недостаточната усмереност на школството кон потребите на праксата и развојот доведуваше до долго траење на студиите и до поскапување на школувањето. Недостатокот беше развиено школувањето на возрасните, кое претставуваше еден од важните патишта за создавање на квалификувани кадри. Проблемот на училишниот простор е особено остар во градовите и индустриските центри, каде што има околу 24% повеќе училишта одошто има училишни згради. Поради тоа, ако и поради големиот број на учениците, во поголемиот број на училишните згради наставата се врши во три па дури и четири смени. Освен тоа, постојниот училишен простор во значителна мера е дотраен, а поголемиот број училишта не располагаат со достаточни средства за изведување на современа настава.

Во изминатиот период и мрежата на одделни културни установи понекогаш се ширеше без соодветно обезбедување материјална основа и без потребно подетално согледување на финансиско-материјалните последици од развивање на широка мрежа.

Научните установи исто така не беа достаточни усмерени кон решавање на проблемите што се во непосредна врска со нашиот стопански и општествен развиток, и постигнатите резултати не беа секогаш соразмерни со вложените средства.

Развојот на дејностите во областа на физичката култура не беше досега достаточни усмерен на масовните форми на физичката култура, особено во градовите и индустриските центри каде што потребата од развивање на физичката култура е најголема.

2) Здравствената заштита на населението значително е проширена во изминатиот период и здравствената состојба на народот е подобрена. Намалена е општата смртност и особено е намалена смртноста од туберкулоза. Во значителна мера е намалено заболувањето од извесни масовни болести, како што се маларијата, трахомата, ендемскиот сифилис и друго. Но проблемот на заразни болести, како и многу други проблеми од здравствената заштита сè уште се многу актуелни. За нивното решавање се потребни натамошни напори.

Иако е превентивната здравствена служба од решавачко значење за одржувањето и подигањето на работната способност на населението, и за здравствената состојба воопшто, средствата за здравствена заштита досега претежно се трошени за куративна служба. Установите што се занимаваа со оваа служба досега трошеа околу 91% од вкупните средства определени за заштита на здравјето.

Досегашниот развој на здравствената мрежа не беше секогаш усогласен ниту со зголемувањето на потребите на одделни подрачја кои се резултат од стопанскиот развој, од изменетата социјална структура на населението и од зголемувањето на бројот на корисниците на здравствената заштита во рамките на социјалното осигурување. Тоа важи за капацитетите како на болниците така и на другите здравствени установи чија оптовареност, особено во градовите, постојано се зголемува.

3) Последиците од војната и изменетите општествени односи по војната нужно повлекуваа зад себе зголемена грижа на заедницата за решавање на проблематиката на социјалните грижи, посебно на воените инвалиди од војните, на децата на паднатите борци и на жртвите на фашистичкиот терор. Решавањето на проширената проблематика на социјалните грижи доведе до создавање на поголем број социјални установи. Само бројот на домовите за деца и младина се зголеми од 251 во 1939 година на 1.092 во 1955 година и за социјална заштита надвор од овие установи се издвојувани значителни средства.

Иако обемот на социјалните грижи значително се зголеми спрема предвоената состојба, сепак, особено поради неразвиена превентивна служба, дојде до преоптоварување на домовите и до преголем број на корисниците на социјалната помош. Тоа најмногу се манифестира во градовите и индустриските центри, со оглед на брзиот пораст на градското население, на недостигот на станови и на недостаточна развиената комунална служба.

4) Проширувањето на социјалното осигурување по војната беше многу значаен фактор во зајакнувањето на економската сигурност на работниците и службениците и на нивната здравствена заштита. Социјалното осигурување, од една страна, им обезбеди на сите работници и службеници пензии по пропишаниот работен стаж, односно во случај на работна неспособност, а на осигурениците со деца им осигури учество на заедницата во издржувањето на децата во вид на додаток на деца, додека, од друга страна, работниците, службениците и членовите на нивните семејства остварија полна здравствена заштита. Тоа сè позитивно влијаеше врз подигањето на производната способност на осигурените лица.

Сите видови заштита во рамките на одделни гранки од социјалното осигурување сепак во изминатиот период не дојдоа до полн израз. Тоа пред сè важи за подрачјето на рехабилитацијата, на инвалидите на трудот кон што се пристапи дури во последниве години. Бројот на инвалидите на трудот е многу голем, со постојана тенденција на пораст. Таа појава, иако со неа треба да се смета особено во условите на брзата индустријализација, му нанесе на народното стопанство значителни загуби.

Воведувањето на самоуправата на осигурениците со социјалното осигурување го подигна нивниот интерес за начинот и височината на трошењето на средства на социјалното осигурување, но непостоењето на непосредна врска меѓу фактичните издатоци на социјалното осигурување за одделен корисник и неговиот личен доход го намали тој интерес и не вршеше достаточен поттик за штедење. Издатоците за социјално осигурување, меѓутоа, значително го товарат националниот доход и прашањето за штедење во оваа област, односно за потрошувачка во согласност со нашите можности, е од најголем интерес за економисувањето во областа на општата потрошувачка.

5) На подрачјето на станбено-комуналната дејност потем војната направени се големи напори во правец на ликвидација на последиците од воените разрушувања и на што поголемо покривање на потребите што се појавија како резултат од природниот прираст на населението од забрзаниот стопански развој и од брзата урбанизација. Покрај успешно завршената обнова, соградени се нови населби и изграден е значителен број на станови и комунални уреди, особено во градовите и индустриските центри. Новата станбена изградба претставува не само значителен придонес за решавање на станбеното прашање, туку и општо подобрување квалитетот на станбениот стандард.

Изградбата на станови и комунални објекти сепак, и покрај значителни вложувања, заостануваше зад порастот на градското население. Иако во првите повоеани години е извршена крупна прерасподелба на станбениот фонд во градовите во корист на работниот дел од населението, општото станбено-комунално ниво во градовите и индустриските центри не е секогаш подобро спрема состојбата од предвоенниот период. Вкупната потреба во периодот на 1945—1955, сметајќи ги потребите од сместување на зголемиениот број население во градовите и во индустриските центри по досегашниот станбен стандард и само најнужната замена, изнесуваше околу 411.000 станови, додека за ова време се соградени само 29% од овој број станови. Вкупниот мањок на станови во градските населби кон крајот на 1955 година изнесуваше над 315.000 станови. Заостана исто така и развојот на комуналните фондови и служби.

Заостанувањето на станбено-комуналниот стандард поставува сериозни прашања за сместувањето на работниците и службениците и за нивниот превоз на работното место. Прашањето на водоводот и канализацијата не се поставува само како прашање на животниот стандард на работните луѓе, туку и како вонредно важно прашање на здравствената превентива. Тоа исто важи и за прашањата за недостатоци на капацитети на службата за градска чистотија, на топлите бањи и на други комунални служби.

Објективните тешкотии во решавањето на станбено-комуналните проблеми и на другите проблеми од општествениот стандард имаат зголемено извесни слабости од субјективна природа, а меѓу тие слабости особено се значајни оние во областа на финансирањето. Системот на финансирањето во станбено-комуналното стопанство се засновуваше во повоениот период претежно врз општествените средства, а многу помалку врз платите и други доходи на граѓаните. Станарината и цените на комуналните услуги задржани се со административни мерки на многу ниско ниво, така што од општествените средства мораа да се покријат мањоците за најнужните трошоци на експлоатацијата и репродукцијата на овие фондови. Покрај тоа, доаѓаат сè повеќе до израз другите слабости на таквиот метод на финансирање: привидно поевтинување на животните трошоци; нереално висока акумулација; растројување на принципот на награднување според ефектот на работата; вештачко поевтинување на градскиот живот; недостатоци штедни при користење на комуналните услуги; недостатоци стимулирање на личното штедење заради ангажирање во станбената изградба итн.

Помалиот ефект во користењето на расположивите средства за станбено-комунална изградба исто така беше често резултат на нерационалната изградба, односно локација.

III

1) Натомошниот развојот на производните сили на земјата ќе создава сè посилен економски и општествена основа за развој на општествениот стандард и за зацврстување и проширување на комуналниот систем и на општественото самоуправање воопшто. И во наредниот период ќе биде потребно

да се одвојува потребен дел од општествениот производ за подмирување на она што е наменето за задоволување на заедничките потреби, а со тоа да се даде и посилен поттик за пораст на производството и на животниот стандард воопшто.

Со цел за обезбедување такво ниво на општата потрошувачка што ќе му одговара на степенот на развиеноста на производните сили на земјата, при истовремено обезбедувањето на запазувањето на нејзината одбранбена способност и при отстранување на досегашните слабости во општествениот механизам за распределба и користење на овие средства, потребно е да се преземе следново:

а) да се обезбеди натамошниот развојот на општата потрошувачка да биде во согласност со порастот на националниот доход и на личните доходи;

б) во рамките на ваквиот развојот на општата потрошувачка треба со побрзо темпо да се проширува материјалната основа на општествениот стандард и на одделни општествени служби за да се обезбеди на тој начин понормално функционирање на овие служби и подигање квалитетот на нивните услуги;

в) потребно е да се одвојуваат поголеми средства за побрз развојот на оние општествени служби што имаат непосреден ефект врз порастот на производството, продуктивноста на трудот и врз личниот стандард (станбено-комунална дејност, стручно образование, здравствена превентивна служба и сл.);

г) да се отстрани сегашното релативно заостанување во развојот на општествениот стандард, како и на одделни општествени служби во градовите и индустриските населби. Во тој поглед треба да се обезбедат пошироки можности материјалната основа на општествениот стандард во градовите и индустриските населби да биде во согласност со развојотот на нивниот стопански потенцијал;

д) рационалното користење на средствата наменети за општа потрошувачка бара да се воспостави таков механизам за распределба и користење на тие средства кој непосредно ќе ја врзе општата потрошувачка за соодветната материјална основа. Треба да се сведат на најмала мера административните интервенции во распределбата на овие средства вклучувајќи ја по тој начин општата потрошувачка во целосен систем на општественото самоуправање; неопходен развојот на општата потрошувачка на неразвиените подрачја, кои немаат доволно сопствени средства, треба да се обезбеди со соодветен механизам за преливање на општо-општествените средства;

е) да се овозможи проширување обемот на задачите и на мрежата служби на општата потрошувачка само тогаш кога е тоа претходно усогласено со можностите за обезбедување материјални средства за нормално функционирање на вака проширените служби;

ж) врз основа на напред изнесените општи смерници како и посебните задачи што оваа резолуција ги поставува за одделни општествени служби, потребно е надлежните управни и општествени органи да изработат усогласени програми за развојот на општата потрошувачка во целост и по одделни општествени служби. Посебно треба да се настојува што побргу да се спроведат во живот промените во системот на финансирање на општата потрошувачка што ги содржи оваа резолуција.

2) Смерниците за развој на одделни дејности се следниве:

Школство

а) Со инвестиции за школоводство треба да се обезбеди опрема и нов училишен простор доволно да ги задоволи потребите во согласност со зголемувањето на вкупниот број на учениците и студентите, замена на дотраениот училишен простор и изградба на простор кој ќе обезбеди ликвидација на третата и четвртата смена во училиштата како и

решавање на проблемите за училишен простор на стручните училишта.

б) Нататмошното проширување мрежата на училиштата во кои се остварува повисок степен на задолжителното школување треба да се врши постепено, при што да се користат разни преодни форми водејќи сметка за вистинските можности.

в) Со цел да се усогласува темпото на развитокот и на структурата на училишната мрежа и на установите за образование на возрастни со развојот и потребите од кадри на стопанството и на другите општествени дејности, во наредниот период треба да му се посвети посебно внимание на побрзиот развој на стручните училишта. За таа цел да се разработи поеластичен и поразнообразен систем за образование на стручните кадри, кој ќе овозможи најрационално користење на вложените средства.

Потребно е темелно да се разгледа начинот на подигање на високошколувани стручњаци и да се бараат решенија што ќе го скратат траењето на студиите и ќе даваат кадри кои повеќе ќе им одговараат на потребите на нашето стопанство и на разни општествени служби.

г) Заради подобрување стручната спрема на активното население потребно е во пошироки размери да се пристапи кон школување, стручно образование и доквалификување на активното население во стопанството и во други општествени служби. Во врска со тоа е потребно да се преземат мерки за поорганизирана работа на образование на возрастните, посебно со развивање на установите за образование на возрастните, со поорганизирана и систематска работа на стопанските, просветните и другите органи, на организациите и установите на стручно и економско образование на возрастните.

д) Со оглед на улогата на функционалните издатоци за организирање современа настава во училиштата, особено ако се има предвид дека во наредниот период претстои спроведувањето во живот на реформата на школството, средствата за овие цели треба да се зголемаат.

Наука и култура

а) Со вложувањето во културата првенствено треба да се засили дејноста на оние институции што се од битно значење за масовното просветување на народот (библиотеките, кината, домовите на културата, народните и работничките универзитети и сл.) и да се обезбедат средства за изградба на објекти за оние културни установи кои според своето значење и фактичните потреби неминовно го бараат тоа.

Потребно е, исто така, да се обезбедат во состав на редовните издатоци за културните установи неопходни материјални издатоци за нивното нормално функционирање.

б) Научните установи треба во поголема мера да се ориентираат на решавање на проблемите непосредно врзани за нашиот стопански и општествен развиток. Треба со повеќе систем да се пријде кон консолидирање на состојбата во постојните установи, а отворањето на нови да се врши во согласност со вистинските потреби и со материјалните и кадровските можности.

Физичка култура

Поголеми средства одошто досега треба да се обезбедат за изградба на објекти, за подигање на стручните кадри и за помагање на масовните форми на физичката култура, и тоа првенствено во градовите и индустриските центри.

Здравство

а) Обемот на инвестициите во здравството треба да ги покрие потребите што произлегуваат од прирастот и од изменетата структура на населението и да осигури обнова и замена на дотраените капацитети.

б) На превентивата во здравството треба да ѝ се посвети значително поголемо внимание и за таа цел, во рамките на вкупните средства за здравството, на оваа служба да ѝ се обезбедат значително поголеми средства за да се зголемат капацитетите на соодветните здравствени установи, натаму, да се подобри квалитетот на работата на основните здравствени установи, на здравствените станици и на домовите за народно здравје, да се зголеми бројот на здравствените кадри во превентивната служба со отворање нови училишта и со зголемување капацитетот на постојните училишта и со тоа да се осигури побрз развиток на оваа служба.

в) Со оглед на важноста и ефикасноста на задолжителното здравствено осигурување, треба постепено да се пријде кон здравствено осигурување на досега неосигуреното население. Во првата етапа треба да се пристапи кон деломично здравствено осигурување на селскостопанските производители.

Треба да се помогне и да се олесни развојот на различни форми на доброволно осигурување.

Социјални грижи

а) Тежиштето во изградбата на установи за социјални грижи треба да се положи на установите во рамките на станбените заедници и во рамките на станбената изградба и тоа првенствено на детските установи и на разни услужни сервиси со кои ќе се растерети запослената мајка и семејството.

б) Треба да се среди системот на социјална помош и таа да се обезбеди во нужен износ за оние на кои им е неопходна.

в) Да се школуваат стручните кадри што ќе се занимаваат со социјални проблеми.

Социјално осигурување

а) Проширувањето на правата и кругот на заштитените со социјално осигурување треба да зависи од општите можности и од личниот придонес на осигурениците. Правата на запослените лица кои штотуку деломично се вклучуваат во општественото производство треба да се врзат за степенот на ова вклучување, за должината на нивниот работен стаж и за другите услови од значење за нивниот социјален статус.

б) Намалување на загубите во производството поради големиот број инвалиди треба да се постигне со подобрување на здравствената служба (особено на превентивата), со унапредување на хигиенско-техничката заштита при работа и со рехабилитација на инвалидите.

в) Поправилен однос на детските додатоци спрема платите на осигурениците треба да се постигне со постепено зголемување на платите при иста височина на детските додатоци.

Станбено-комунална дејност

а) Заради успешно решавање на недостигот во станови, на нужната замена на постојниот станбен фонд и на покривањето порастот на потребите од станови поради прирастот на населението во градовите и индустриските центри, потребно е постојано да се зголемуваат вложувањата на инвестициони средства во станбената изградба а посебно во изградбата на скромни станбени простории.

б) Во комуналната дејност треба да се осигури замена на основните фондови и да се покријат потребите од проширување на комуналните фондови во врска со натамошниот прираст на населението и со станбената изградба.

в) Заради обезбедување што поцелосно остварување на задачите во станбено-комуналната дејност треба да се преземат соодветни мерки во областа на градскиот живот, индустријата, занаетчиството и другите сектори.

Државната управа и јавните служби

Во државната управа и јавните служби треба да се обезбеди подобра опременост и поголема ме-

жанизација на трудот, како и поцелосна квалификуваност на стручниот кадар.

Квалитетот на работата во државната управа треба да се подигне на повисоко ниво со едновременно спроведување на најголемо штедење.

IV

1) Истакнатите задачи во развивањето на дејностите и на службите во областа на општата потрошувачка можат поцелосно да се остварат и средствата што ќе се издвојуваат за општа потрошувачка порационално да се користат само ако во оваа област и натаму ќе се развива системот на општественото управување. Основните носители на општествената активност во оваа област мораат да бидат комуните и посебните органи на општественото управување во одделни области и служби, кои самостојно ќе одлучуваат за обемот, структурата и начинот на задоволување на потребите во областа на општата потрошувачка. Само таа активност што бара единствени решенија на пошироко подрачје — околија, република или федерација — треба да ја носат соодветните политикотериторијални единици. И тогаш активността на овие политикотериторијални единици најчесто ќе може да се сведе на утврдување на општата политика и општите односи, а нивното конкретно остварување ќе и се препушти на комуната или на посебни органи на општественото управување.

Општественото управување може да ги пројави своите предимства во организирањето на општата потрошувачка — во мобилизирањето на дополнителните средства за оваа потрошувачка, во нивното рационално користење, воспоставување правилна структура на оваа потрошувачка, во правилното разместување на капацитетите и службите — само ако на ова управување му се даде соодветна материјална основа. Комуните и посебните органи на општественото управување поради тоа мораат во поголема мера финансиски да се осамостојат со соодветен удел во општествените средства што самите ги создаваат и со слободно располагање со овие средства. Системот на финансирањето на општата потрошувачка во таа смисла треба натаму да се развива и да се приспособи кон потребите за развивање на општественото управување, односно кон потребите за оптимално развивање на општата потрошувачка спрема дадените можности.

2) Средствата за општата како и за секоја друга потрошувачка се создаваат во производството, та затоа самостојното финансирање на оваа потрошувачка треба непосредно да се врзе за резултатите остварени со сопствена стопанска активност на граѓаните на кои им е наменета оваа потрошувачка, односно и со активност во другите општествени дејности ако нивното финансирање на овој начин е врзано за производството. И во оваа област на потрошувачката треба да биде применет принципот на распределба спрема трудот. На таа основа и на оваа потрошувачка ќе и' се даде природен извор на средства, ќе биде посилено поттикната иницијативата и интересот на граѓаните за нивна најрационална употреба, оваа потрошувачка ќе биде непосредно усмерена во правец на задоволување оние потреби што ќе придонесат за натамошниот стопански развој.

Врзувањето на општата потрошувачка за сопствената стопанска и друга општествена активност на граѓаните на кои им е наменета врз принципот на распределбата спрема трудот може целесобразно да се оствари било по пат на финансирање на оваа потрошувачка со придонеси што се плаќаат од личните доходи, било со организирање на одделни дејности од оваа област врз деловен принцип — непосредно да ги наплатуваат своите услуги од страна на корисниците на тие услуги. Во двата случаи изворите на средства за општа потрошувачка се личните доходи на граѓаните. Тие доходи покрај платите на даденото ниво треба да ги содржат и сите придонеси односно зголемените цени за услугите од дејностите и службите на општата потрошувачка.

Доколку корисници на услугите на соодветните дејности се стопански организации, извори за финансирање на таквата потрошувачка можат да бидат и средствата на тие организации.

Врз оваа основа финансирањата на оние дејности и служби, каде користењето на нивните услуги не е првенствено од општ интерес, туку може да им се препушти и на слободен избор и оцена на граѓаните, треба да се пренесат од општествените средства непосредно врз личните доходи, т.е. самите граѓани да се одлучуваат за користење на соодветните услуги и да ја плаќаат потребната цена на тие услуги од своите средства. Во сличните дејности, каде заедничката потрошувачка на средствата има определени предимства, но каде сепак е во прашање индивидуално користење на нивните услуги треба да се комбинира финансирањето од општествените средства со деломичното плаќање на услугите од личните доходи спрема фактичното користење на тие услуги, така што деломично да се плаќа цената спрема обемот и квалитетот на услугата што се користи, а деломично трошоците да се покриваат од заедничките средства чиј извор, исто така, е во личните доходи. Дејностите и службите што се од општ интерес или што не се користат индивидуално, и натаму треба да се финансираат од општествените средства, но и тогаш, кога е во прашање потрошувачка на определено подрачје, тие средства треба да се формираат од придонесите на товар на личните доходи на граѓаните од тоа подрачје.

Постојните форми за формирање на средствата за општата потрошувачка што не им одговараат на предните начела, како што се сегашните приходи на буџетите од добивката на стопанските организации и сличните приходи, треба да се заменат со форми врзани за личните доходи, како што се веќе воведените придонеси на личните доходи во еден дел од стопанството, таксите и тарифите за користење на определени услуги, данокот на малопродажниот промет на производи и сличните форми. Дејностите и службите што се однесуваат на целата заедница, како што се дејностите и службите што ги врши федерацијата, во делум и другите политикотериторијални единици, и натаму можат да имаат свој извор на средства во посебните форми за распределба на приходот на стопанските организации ако придонесите од личните доходи не се достаточни и за оваа потрошувачка.

Спроведувањето на овие начела за формирање на средствата за финансирање на општата потрошувачка треба да се оствари постапно и без пососетни пореметувања во односите на распределбата што би можеле да имаат неповолен одраз врз нормалниот тек на општествениот процес на репродукцијата. Посебно нема да биде потребно при пренесувањето на финансирањето на општата потрошувачка од општествените средства непосредно врз личните доходи да се оди во крајност и секогаш да се наплатува полната цена на соодветните услуги или уште помалку таква цена која би овозможила самостојно финансирање и на проширената репродукција во овие дејности. За поефикасно финансирање на општата потрошувачка често ќе биде достаточено да се обезбеди поголемо учество од страна на корисниците на услугите со нивните лични средства, а во некои дејности формирањето на заеднички средства осигурува често нивна порационална употреба и поправилан развој на овие дејности. Во спроведувањето на овие начела можат да се користат различни решенија на подрачјата на одделни комуни, односно различни решенија за одделни дејности, земајќи ги секогаш предвид конкретните услови. Коначната одлука за изворите на финансирањето на одделни дејности — во која мера ќе се плаќаат цените или тарифата за нивните услуги од средствата на секој корисник, а во која од општите придонеси на таксите или даноците и сл. — треба да и' се препушти на комуната или на посебните органи на општественото управување, односно на самите граѓани.

3) Финансирањето на општата потрошувачка од личните доходи, што граѓаните од одделни подрачја ги остваруваат со своја стопанска или друга општествена активност, дозволува ова финансирање на тие подрачја или во одделни дејности или служби во поголема мера да се осамостои. Во најголем дел во врска со тоа престанува потребата од административна распределба на средствата односно потребата финансирањето на многу дејности и служби во областа на општата потрошувачка да се врзува за буџетите. И комуните и посебните органи на општественото управување во одделни дејности и служби на таа основа можат послободно да ја развиваат својата активност и посамостојно да располагаат со средствата што според општите општествени односи на распределбата им припаѓаат.

Установите и организациите што ја вршат својата дејност за одделни корисници и кои можат трошоците на својата дејност во целина или во поголем дел да ги покриваат од цените на нивните услуги, треба наполно да се одвојат од буџетот и да се организираат како самостојни деловни организации, кои располагаат со потребни средства за вршење на својата дејност и ги репродукуваат од своите приходи, а делум евентуално и од дотации и регреси од општествените средства. На соодветен начин треба да се осамостојат и сите оние дејности и служби каде нивните услуги ги плаќаат во целина определени корисници во вид на општи придонеси и каде тие самите можат непосредно да располагаат со нивните заеднички средства како што, на пример, веќе сега е случај со социјалното осигурување. И за оние служби што му се наменети претежно на стопанството, каде можат да се установат посебни приходи од представата на стопанските организации кои ги користат овие служби и каде овие служби се организираат од посебните органи на општественото управување, можат да се осамостојат посебните општествени фондови одвоени од буџетот на политичкотериторијалните единици со посебен режим за користење на средствата од овие фондови. На овој начин можно е буџетската потрошувачка да се сведе на потесни рамки и многу потреби што денеска се финансираат од буџетот, да се покриваат од други средства.

Буџетите сепак треба да останат општи инструменти за финансирање на општата потрошувачка во таа смисла што од нив да се финансираат сите оние дејности и служби кои уште не можат на еден од споменатите начини да се осамостојат, како и другите дејности и служби кога средствата што посебно се формираат во самостојни форми за финансирање не се достаточни за покривање на приоритетните потреби во таа област на потрошувачката. Во врска со тоа, буџетот ќе мора да ги финансира редовно не само потребите на државната власт и управа и потребите на народната одбрана, туку и сите дејности и служби што се од општ интерес за целата заедница и чие финансирање или користење не може да ѝ се остави на слободната волја и изборот на поединци. Потребно е, меѓутоа, во рамките на буџетското финансирање да им се даде поголема финансиска самостојност на установите со општествена управа утврдувајќи ги во претсметката на буџетот само глобалните средства потребни за вршење на соодветните дејности и оставајќи им на органите на општественото управување посамостојно да располагаат со издвоените средства, да ги прекесуваат непотрошените средства од една година во друга, самостојно да располагаат со своите евентуални приходи, дотации и подароци од трети лица, да осниваат свои посебни фондови и слично.

Финансирањето на инвестициите во областа на општата потрошувачка, та и кога тие се финансираат од буџетот, при користење на кредитниот механизам треба порамномерно да се распореди на подолг период и така да се обезбеди порамномерен обем на финансирањето од текуштите сопствени приходи на секој инвеститор. Како извор на сред-

ствата за кредитирање можат да послужат и средствата на општествените инвестициони и други стопански фондови или долгорочните банкарски средства во кои со општествените планови би требало посебно да се обезбедат контингенти за инвестиции надвор од стопанството. Кај финансирањето на стопанските инвестиции во областа на општата потрошувачка (патишта, регулирање на водите, пороите и сл.) финансирањето од општествените инвестициони фондови може да се врши и без обврска за враќање.

4. Со финансискиот систем треба да се осигури што поголема самостојност на комуните како во поглед на нивните буџетски средства, така и во поглед на средствата со кои самостојно ќе располагаат посебни органи на општественото управување во разни дејности и служби на подрачјето на комуните. На комуните треба да им се овозможи послободно одлучување во односите и формите во конечната распределба на личните доходи и на општествените средства што се наменети за општа потрошувачка на нивното подрачје. Комуната треба сама да го утврдува во рамките на општите односи на распределбата најправилниот однос меѓу непосредното финансирање на потрошувачката од личните доходи и посредното финансирање по пат на придонеси, такси, данок на малопродажен промет на добра и услуги и слично, веќе спрема развиеноста на одделни дејности и служби, на нејзиното подрачје, спрема големината на личните доходи што ги остваруваат нејзините граѓани, односно спрема своите конкретни услови воопшто. Во градските општини треба посебно да се овозможи развивањето на комуналните служби и за сметка на собирање градска рента и наплатување услуги од стопанските организации и од другите установи што на нивното подрачје ги користат комуналните уреди и служби. Во придонесите од личните доходи што се утврдуваат во општите прописи или во општествените планови на повисоките политичкотериторијални единици, на комуните треба потрајно да им се гарантира уделот соодветен на потребите што ги финансираат тие и така да се овозможи поперспективна политика во развивањето на потребните служби и дејности на подрачјето на комуната.

Финансиска самостојност како на комуната така и на другите палитичкотериторијални единици треба да се постигне со потрајни односи во распределбата на општите и заедничките приходи. Кога е тоа можно, треба да се воведат самостојни изворни форми на приходи за одделни буџети, односно за одделни дејности и служби, а за заедничките приходи со општи прописи треба да се утврди минималниот удел на секоја политичкотериторијална единица во кој повисоките политичкотериторијални единици не би имале учество. Тој минимален удел во заедничките форми на приходи, како што се данокот на доход или општите придонеси од личните доходи и др., би морал — покрај општите самостојни форми на приходите — да биде во просек достаточен за финансирање на потребите на соодветните политичкотериторијални единици. Потребни преливања на средства од поразвиени во недостаточно развиени подрачја би вршеле повисоките единици од својот удел во овие заеднички приходи или од посебните приходи наменети за оваа цел. На одделни подрачја републиките или околиите би можеле на потесните единици да им препуштат средства и над утврдениот општ минимум зависно од потребите што републиките или околиите непосредно ги финансираат односно од потребите за преливање на средства од едни подрачја на други. Така таму каде сопствените приходи на републиките или околиите, што според општите односи на распределбата би им припаднале, се поголеми од приоритетните потреби што самите ги финансираат, би можеле тој вишок по еднакви мерила да им го отстапат на потесните политичкотериторијални единици.

Врз предните начела за финансирање на општата потрошувачка можно е, особено на комуната, во поголема мера да ѝ се препушти самостојно да ја утврдува височината и формите на приходите на својот буџет и на своите фондови. Во таквите приходи што комуните ги воведуваат по сопствена одлука надвор од општите прописи за распределбата, повисоките политичкотериторијални единици не можат да учествуваат.

5) На општеството како целина и во ваквите услови за финансирање треба да му се осигури увид во одвивањето на целокупната општа потрошувачка во сите форми на самостојното финансирање како и контрола на формирањето и употребата на општествените средства во оваа област на општествениот живот. Поради тоа општествената евиденција, финансиската пресметка и општествената контрола над работењето на сите организации и служби во оваа област треба да се приспособат кон овие форми на самостојно финансирање, односно кон општественото управување во областа на општата потрошувачка.

Сојузниот извршен совет треба да приготви предлози на законски прописи со кои ќе се спроведат потребни измени во финансискиот систем врз овие начела, како и прописи што ќе обезбедат потребна евиденција и општествена контрола.

Сојузна народна скупштина

СНС (А) 39

18 октомври 1957 година

Белград

Претседател

на Сојузната народна скупштина,
Петар Стамболиќ, с. р.

570.

Врз основа на чл. 52 и 55 од Законот за државната управа и чл. 8 и 40 од Законот за сојузните органи на управата, Сојузниот извршен совет донесува

УРЕДБА

ЗА ОСНИВАЊЕ И УКИНУВАЊЕ ОПРЕДЕЛЕНИ СОЈУЗНИ ОРГАНИ НА УПРАВАТА

Член 1

Се оснива Управа за радиосообраќај, како орган на управата во состав на Секретаријатот за сообраќај и врски на Сојузниот извршен совет. Во делокругот на Управата спаѓаат сите управни работи од областа на радиосообраќајот што се ставени во делокругот на Секретаријатот за сообраќај и врски на Сојузниот извршен совет.

Член 2

Се оснива Управа за фармацевтска служба и медицинско снабдување, како орган на управата во состав на Секретаријатот за народно здравје на Сојузниот извршен совет.

Се укинуваат Комисијата за лекови и Комисијата за опојни дроги.

Во делокругот на Управата за фармацевтска служба и медицинско снабдување спаѓаат сите работи од укинатата Комисија за лекови и од Комисијата за опојни дроги, како и сите управни работи од надлежноста на федерацијата во врска со снабдувањето на земјата со лекови и со медицинско снабдување воопшто.

Со работата на Управата раководи началник кого го назначува и го разрешува Сојузниот извршен совет по предлог од Секретарот за народно здравје на Сојузниот извршен совет.

Член 3

Се оснива Сојузен завод за продуктивност на трудот, како управна установа во чиј делокруг спаѓаат работите во врска со проучувањето и обработката на прашањата од областа на продуктивноста на трудот и приготвувањето на материјали од таа област за потребите на Сојузниот извршен совет и на сојузните органи на управата.

Со работата на Заводот раководи директор кого го назначува и го разрешува Сојузниот извршен совет.

Секретаријатот за трудот на Сојузниот извршен совет спрема Заводот за продуктивност на трудот ги врши правата и должностите определени во чл. 43 и 46 од Законот за државната управа.

Член 4

Се оснива Завод за геомагнетски мерења, како управна установа во чиј делокруг спаѓаат работите во врска со геомагнетските мерења, обработката на податоците од областа на геомагнетизмот и приготвувањето на материјали од таа област за потребите на Сојузната геодетска управа и на другите органи и установи.

Со работата на Заводот раководи управник кого го назначува и го разрешува Сојузниот извршен совет по предлог од директорот на Сојузната геодетска управа.

Сојузната геодетска управа спрема Заводот за геомагнетски мерења ги врши правата и должностите определени во чл. 43 и 46 од Законот за државната управа.

Член 5

Комисијата за техничка помош станува Управа за техничка помош со положба, овластувања и должности на управата во смисла на чл. 42 и 43 од Законот за државната управа.

Државниот секретаријат за надворешни работи спрема Управата за техничка помош ги врши правата и должностите определени во членот 43 од Законот за државната управа.

Член 6

Уредот за заштита на југословенскиот имот во странство станува орган на управата во состав на Државниот секретаријат за работи на финансите.

Член 7

Називот на Комисијата за водостопанство се менува во „Сојузна комисија за водостопанство“.

Сојузната комисија за водостопанство има положба, овластувања и должности на управата во смисла на чл. 42 и 43 од Законот за државната управа.

Сојузниот извршен совет спрема Сојузната комисија за водостопанство ги врши правата и должностите определени во членот 43 од Законот за државната управа.

Комисијата има посебна претсметка и сопствена стручна и административна служба.

Член 8

Сојузната комисија за водостопанство ја сочинуваат претседател, секретар и членови.

Претседател на Комисијата е секретарот за селско стопанство и шумарство на Сојузниот извршен совет. Секретарот и членовите на Комисијата ги именувa Сојузниот извршен совет. За членови на Комисијата се именувaат претставници на државните органи, установи и организации, како и други лица од редот на стручњациите за прашањата од областа на водостопанство.

Претседателот на Комисијата ги свикува седниците на Комисијата, им претседава и ги потпишува заклучоците што ги донесува Комисијата на седница.

Секретарот на Комисијата се грижи за извршувањето на заклучоците на Комисијата, соработува со претседателот во приготвувањето на седниците на Комисијата, раководи со работата на административните и стручните служби на Комисијата, донесува решенија во управната постапка, назначува службеници на Комисијата и решава за нивните службенички односи и е дисциплински старешина на овие службеници. Секретарот е наредбодавец за извршување на претсметката на Комисијата и на претсметката на Сојузниот фонд на водите.

Член 9

Комисијата за културни врски со странство има положба, овластувања и должности на управата во смисла на чл. 42 и 43 од Законот за државната управа.

Комисијата има посебна претсметка и сопствена стручна и административна служба.

Сојузниот извршен совет спрема Комисијата за културни врски со странство ги врши правата и должностите определени во членот 43 од Законот за државната управа.

Член 10

Комисијата за стандардизација има положба, властувања и должности на управата во смисла на чл. 42 и 43 од Законот за државната управа.

Комисијата има посебна претсметка и сопствена стручна и административна служба со која раковојди претседателот на Комисијата.

Секретаријатот за индустрија на Сојузниот извршен совет спрема Комисијата за стандардизација ги врши правата и должностите определени во членот 43 од Законот за државната управа.

Член 11

Положба на комисији од членот 50 на Законот за државната управа имаат:

1. Комисијата за соработка со меѓународните здравствени организации;
2. Националната комисија за УНИЦЕФ;
3. Југословенската национална комисија за ООН за просвета, наука и култура (УНЕСКО);
4. Сојузната комисија за преглед на филмови;
5. Југословенската национална комисија за меѓународната организација на трудот (МОТ);
6. Југословенската национална комисија за саработка со ООН за исхрана и селско стопанство (ФАО).

Спрема комисиите од претходниот став правата и должностите предвидени во членот 50 од Законот за државната управа ги вршат секретаријатите на Сојузниот извршен совет, и тоа:

1. спрема Комисијата за соработка со меѓународни здравствени организации и спрема Националната комисија за УНИЦЕФ — Секретаријатот за народно здравје;
2. спрема Југословенската национална комисија за ООН за просвета, наука и култура (УНЕСКО) и спрема Сојузната комисија за преглед на филмови — Секретаријатот за просвета и култура;
3. спрема Југословенската национална комисија за меѓународната организација на трудот (МОТ) — Секретаријатот за трудот;
4. спрема Југословенската национална комисија за соработка со ООН за исхрана и селско стопанство (ФАО) — Секретаријатот за селско стопанство и шумарство.

Член 12

Сојузниот завод за фотограмметрија станува управна установа.

Сојузната геодетска управа спрема Сојузниот завод за фотограмметрија ги врши правата и должностите определени во чл. 43 и 46 од Законот за државната управа.

Член 13

Секретаријатот за индустрија на Сојузниот извршен совет спрема Управата за патенти ги врши правата и должностите определени во членот 43 од Законот за државната управа.

Член 14

Сојузниот извршен совет спрема Сојузниот хидрометеоролошки завод ги врши правата и должностите определени во чл. 43 и 46 од Законот за државната управа.

Член 15

Секретаријатот за информации на Сојузниот извршен совет спрема Приемниот центар ги врши правата и должностите определени во чл. 43 и 46 од Законот за државната управа.

Член 16

Се укинува Сојузната комисија за плати во стопанството.

Работите од делокругот на споменатата Комисија ги презема и ги врши Секретаријатот за трудот на Сојузниот извршен совет.

Член 17

Се укинува Главниот здравствен совет на Сојузниот извршен совет.

Член 18

Со влегувањето во сила на оваа уредба преста-

нуваат да важат сите одредби на прописите што се во спротивност со оваа уредба.

Член 19

Оваа уредба влегува со сила по истекот на петнаесет дена од денот на објавувањето во „Службен лист на ФНРЈ“.

Сојузен извршен совет

Р. п. бр. 337

28 октомври 1957 година

Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз-Тито, с. р.

571.

Врз основа на членот 127 од Законот за Југословенската народна армија („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 29/56), Државниот секретаријат за работи на народната одбрана пропишува

П Р А В И Л Н И К

ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА ПОМОШТА НА ФАМИЛИИТЕ НА ВОЕНИТЕ ЛИЦА ШТО ЌЕ ГО ЗАГУБАТ ЖИВОТОТ ПРИ ВРШЕЊЕТО НА СЛУЖБАТА

Во Правилникот за помошта на фамилиите на воените лица што ќе го загубат животот при вршењето на службата („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 12/56) се вршат измени и дополненија, така што пречистениот текст да гласи:

ПРАВИЛНИК

за помошта на фамилиите на воените лица што ќе го загубат животот при вршењето на службата

I. Помош

Член 1

На фамилијата на воено лице кое во редовна или подготвителна состојба при вршењето на службата или во врска со службата ќе го загуби животот, или ќе биде повредено та од задобиената повреда ќе умре, и' се доделува врз основа на членот 127 од Законот за Југословенската народна армија еднакратна парична помош. Помошта се доделува под условите и во износот што се определени со овој правилник.

Член 2

Како вршење служба се подразбира вршењето на редовната службена работа, како и на друга работа ако таа се врши по наредба од претпоставениот старешина.

Како вршење должност во врска со службата се смета:

- 1) заминувањето со превозно средство или на друг начин од станот до местото на кое военото лице ја врши службената должност односно враќањето од таа должност, ако се врши по наредба или под команда на воениот старешина;
- 2) заминувањето на отслужување на воениот срок или на воена вежба, како и враќањето, ако упатеното лице при патувањето се наоѓа под команда на определените старешини.

Член 3

Како воени лица во смисла на овој правилник се сметаат:

- 1) војниците (морнарите);
- 2) питомците на воени училишта;
- 3) активните подофицири, офицери и воени службеници;
- 4) воените обврзници додека се наоѓаат на должност во Југословенската народна армија;
- 5) обврзниците-регрути за време на заминувањето на отслужување на воениот срок, а воените обврзници и за време на заминувањето на воена вежба, како и за време на враќањето по отслужувањето на воениот срок односно по отпуштањето од воената вежба (член 2 точка 2).

Член 4

Право на еднакратна парична помош имаат следните членови на фамилијата:

- 1) брачниот другар, ако со военото лице живеел

во брачна заедница до неговата смрт и ако по смртта на военото лице не стапил во нов брак;

2) децата (родени во брак, вон брак или посвоеени), ако не се постари од 15 години односно 25 години ако се на редовно школување, а без оглед на годините на возраста ако се неспособни за работа, а неспособноста настанала пред наполнетите 15 односно 25 години возраст;

3) родителите, браќата и сестрите, ако данокот на доход од селското стопанство не им надминува 500 динари годишно по член на селскостопанско домаќинство, или ако немаат приходи од работен односно службенички однос, пензија или други сопствени приходи што го надминуваат износот од 4.000 динари месечно по член на домаќинство, а за браќата и сестрите мора да постои уште и услов военото лице да било должно да ги издржува и фактички да ги издржувало;

4) дедото и бабата, ако данокот на доход од селското стопанство не им надминува 500 динари годишно по член на селскостопанско домаќинство или ако немаат приходи од работен односно службенички однос, пензија или други сопствени приходи што го надминуваат износот од 4.000 динари месечно по член на домаќинство, и ако военото лице ги издржувало.

Како деца се сметаат, во смисла на точката 2 од претходниот став, и пасиноците, внуцињата и децата без родители земени на издржување, ако ги исполнуваат условите во поглед на годините на возраста од точката 2 од претходниот став, и ако военото лице ги издржувало.

Родителите, браќата и сестрите имаат право на помош ако го нема брачниот другар ниту децата, или ако брачниот другар и децата немаат право на помош. Дедото и бабата имаат право на помош ако го нема брачниот другар, децата, родителите, браќата и сестрите, или ако тие лица немаат право на помош.

Ако лицата што имаат право на помош живеат одвоено, вкупниот износ на помошта што им припаѓа на тие лица (член 6 од овој правилник) се дели на рамни делови.

Се смета дека военото лице ги издржувало пасиноците, внуцињата, децата без родители, браќата и сестрите, како и дедото и бабата, ако тие со военото лице живееле во заедничко домаќинство непосредно до неговата смрт, или ако военото лице им подмиривало најмалку половина од трошоците за издршка.

Член 5

Еднократната парична помош определена според овој правилник не влијае врз правата на членовите на фамилијата што тие ги имаат според прописите за социјалното осигурување и според прописите за мирновремените воени инвалиди.

Член 6

Еднократната парична помош изнесува, и тоа:

- 1) за еден член 100.000 динари;
- 2) за два члена 125.000 динари;
- 3) за три члена 150.000 динари;
- 4) за четири члена 175.000 динари;
- 5) за пет или повеќе членови 200.000 динари.

Ако кој и да е од членовите на фамилијата што има право на помош според одредбите од овој правилник, нема по основот на военото лице што го загубило животот право на пензија според прописите за социјалното осигурување ниту право на инвалиднина според прописите за мирновремените воени инвалиди, а данокот на доход од селското стопанство не му надминува 500 динари годишно по член на селскостопанско домаќинство, ниту има сопствени други приходи што го надминуваат износот од 4.000 динари месечно по член на домаќинство, помошта изнесува, и тоа:

- 1) за еден член 200.000 динари;
- 2) за два члена 225.000 динари;
- 3) за три члена 250.000 динари;
- 4) за четири члена 275.000 динари;
- 5) за пет или повеќе членови 300.000 динари.

Се смета во смисла на претходниот став дека

брачниот другар нема право на фамилијарна пензија ниту тогаш ако таа пензија е установена или има да биде установена за определен временски период, како на пример, ако е брачниот другар жена помлада од 45 години, а привремено е неспособна за работа, или има дете помало од 7 години и слично.

Приходите на брачниот другар од работни односно службенички однос (платата) не се засметуваат во други сопствени приходи во смисла на ставот 2 од овој член.

Член 7

Ако военото лице го загубило животот вршејќи служба на воен воздухоплов што претрпел несреќа, или при изведување скок со падобран, износот на помошта од ставот 1 односно ставот 2 на претходниот член се зголемува за 100.000 динари.

Член 8

На фамилијата на воено лице што ќе го загуби животот под околностите од членот 1 на овој правилник при сообраќајна несреќа на превозни средства каде што постои задолжително осигурување (железница, брод, воздухоплов и др.), ѝ припаѓа само разликата меѓу износот на осигурувањето и помошта според овој правилник. ако е помошта поголема.

Член 9

На фамилијата на воено лице од членот 1 на овој правилник која нема право на помош поради тоа што данокот на доход од селското стопанство ѝ надминува 500 динари годишно по член на селскостопанско домаќинство или што има сопствени други приходи што го надминуваат износот од 4.000 динари месечно по член на домаќинство (член 4 став 1 точ. 3 и 4), ќе ѝ се исплати износ од 25.000 динари, без оглед на бројот на членовите на таа фамилија.

II. Постапка

Член 10

Решение за доделување помош донесува командантот на дивизија односно старешината со положба рамна на него или повисока кому што е потчинета единицата или установата во која военото лице било на служба или во која било упатено на служба.

Решението се донесува во срок од седум дена од денот на приемот на документите за правото на помош.

Ако од поднесените документи не може со сигурност да се утврди дали некој од членовите на фамилијата има право на пензија или инвалиднина (член 6 став 2 од овој правилник), старешината ќе ѝ додели на фамилијата, ако ги исполнува останатите услови, помош од членот 6 став 1 односно од членот 7 на овој правилник, а ќе ја упати фамилијата кај надлежните органи да издјествува одлука за правото на пензија односно инвалиднина, па ако таа одлука биде негативна, дополнително да ја побара разликата до износот на помошта од членот 6 став 2 на овој правилник.

Член 11

Старешината со положба командир на чета или повисока е должен веднаш по дознавањето дека военото лице кому што тој бил претпоставен го загубило животот, да започне постапка заради утврдување дали тоа лице го загубило животот при вршење на служба или во врска со службата.

Старешината од претходниот став, откако ќе утврди дека военото лице го загубило животот при вршењето на службата или во врска со службата, е должен да ѝ издаде на фамилијата на военото лице уверение (потврда) за тоа. Истовремено, старешината е должен да ја извести фамилијата под кои услови има право на помош, кому треба да се обрне за доделување на помошта и кои документи треба да поднесе со молбата.

Кога старешината од ставот 1 на овој член не е надлежен и за донесување решение за доделување помош (член 10 став 1), како и кога смета дека военото лице не го загубило животот при

вршење на служба или во врска со службата, е должен, откако ќе постапи според одредбите од претходните ставови, веднаш да ги испрати сите списи на водената постапка до старешината надлежен за донесување решение.

Член 12

Ако постои сомневање дека смртта на военото лице не настапила под околностите од членот 1 на овој правилник, старешината надлежен за донесување решение ќе формира комисија од три члена која ќе даде мислење за тоа. Во комисијата задолжително влегуваат воен лекар и офицер на правната служба.

Член 13

За остварување правото на помош потребни се следните документи:

1) за сите членови на фамилијата: уверение дека военото лице го загубило животот под околностите од членот 1 на овој правилник и уверение за данокот на доход од селското стопанство и за височината на сопствениите други приходи;

2) за брачниот другар: извод од матичната книга на венчаните и уверение дека со военото лице живеел во брачна заедница до смртта на тоа лице, како и дека по смртта на военото лице не стапил во нов брак;

3) за сите деца: извод од матичната книга на родените, за децата постари од 15 години — уверение дека се наоѓаат на редовно школување; за децата за кои се бара помош по основот на неспособност за работа — уште и уверение за неспособноста на детето и за тоа кога таа неспособност настапила, а за пасиноците, внуцињата и децата без родители — и уверение дека ги издржувало военото лице;

4) за родителите, браќата и сестрите: уверение за роднинството со военото лице и дека военото лице нема брачен другар ниту деца што имаат право на помош, а за браќата и сестрите — уште и уверение дека военото лице ги издржувало;

5) за дедото и бабата: уверение за роднинството со военото лице и дека военото лице нема брачен другар, деца, родители, браќа ниту сестри што имаат право на помош како и за тоа дека военото лице ги издржувало.

Доказите од претходниот став се поднесуваат до командата на единицата односно до управата на установата чиј старешина е надлежен за донесување на решение (член 10).

Членовите на фамилијата можат да го остварат правото на помош ако барање за помош поднесат во срок од една година од денот на смртта на военото лице.

Член 14

Против првостепеното решение, освен против првостепеното решение на Државниот секретаријат за работи на народната одбрана, членовите на фамилијата на воено лице што го загубило животот можат во срок од 15 дена од денот на приемот на решението да изјават жалба. Жалбата се предава непосредно или се испраќа по пошта препорачано до командата односно управата чиј старешина го донесол првостепеното решение. По жалбата решава старешината на непосредно повисоката надлежна команда односно управа.

Командата односно управата чиј старешина го донесол првостепеното решение ја испраќа жалбата во срок од три дена од денот на приемот, заедно со првостепеното решение и со сите списи на предметот, до повисоката команда односно управа чиј старешина е надлежен за донесување решение по жалбата.

Надлежниот старешина е должен да донесе решение по жалбата во срок од седум дена од денот на приемот на предметот со жалбата.

Против второстепеното решение на надлежниот старешина, како и против решението на Државниот секретаријат за работи на народната одбрана донесено во прв степен може да се поведе управен спор.

III. Пресодни и завршни одредби

Член 15

Нерасправените и новоподнесените барања за доделување помош на име на воените лица кои до влегувањето во сила на овој правилник го загубиле животот при вршење на службата, ќе се расправат според прописите за доделување на таа помош што биле во важност на денот кога односното воено лице го загубило животот, со тоа што според Правилникот за доделување помош на фамилиите на воените лица што ќе го загубат животот при вршењето на службената должност („Службени војни лист“, бр. 1/53) ќе се решат и барањата за помош на име на воените лица што го загубиле животот од завршетокот на војната до влегувањето во сила на тој правилник.

Во случаите од претходниот став барање може да се поднесе најдоцна до 31 март 1958 година.

Член 16

Издатоците на име парична помош доделена според одредбите на овој правилник паѓаат на товар на претсметката на расходите на Државниот секретаријат за работи на народната одбрана.

Член 17

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за доделување помош на фамилиите на воените лица што ќе го загубат животот при вршењето на службената должност („Службени војни лист“, бр. 1/53).

Член 18

Овој правилник влегува во сила осмиот ден по објавувањето во „Службен лист на ФНРЈ“.

Р. вп. бр. 57

10 октомври 1957 година

Државен секретар
за работи на народната одбрана
генерал на армија,
Иван Гошњак, с. р.

572.

Врз основа на членот 16 став 3, во врска со членот 151 од Уредбата за расподелба на вкупниот приход на стопанските организации („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 16/57), а во согласност со Секретаријатот за трудот на Сојузниот извршен совет, сојузниот Државен секретаријат за работи на финансиите издава

НАРЕДБА

ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА НАРЕДБАТА ЗА ТРОШОЦИТЕ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА И ЗА ТЕРЕНСКИТЕ ДОДАТОЦИ ШТО СЕ ПРИЗНАВААТ КАКО МАТЕРИЈАЛНИ ТРОШОЦИ НА СТОПАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

1. Во Наредбата за трошоците за службени патувања и за теренските додатоци што се признават како материјални трошоци на стопанските организации („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 28/57), во точката IV ставот 2 се менува и гласи:

„Како број на деновите на службените патувања во смисла на претходниот став се подразбира бројот на дневниците утврден во смисла на точката II став 1 од оваа наредба.“

2. На крајот од точката XIII се додаваат три нови става, кои гласат:

„За возачите и кондуктерите на моторни возила во претпријатијата на поштенско-телеграфско-телефонскиот сообраќај или во други претпријатија, кои работат на постојани линии на кои постои утврден ред за возење, издатоците за дневници се признаваат како материјални трошоци по едно лице упатено на службено патување, и тоа:

Најмногу
динари
дневно

- 1) распоредено на работно место за кое се бара стручна спрема на висококвалификуван работник 650
- 2) распоредено на работно место за кое се бара стручна спрема на квалификуван или полуквалификуван работник 550

Ако според редот на возењето персоналот од претходниот став мора редовно да преноќува надвор од местото на својот престој, а претпријатието му го обезбедува ноќевалиштето, покрај издатоците за дневници според претходниот став, во материјални трошоци се признаваат и издатоците за ноќевање. Овие издатоци не можат да се признаат по сметките поднесени поединечно за секое патување, туку само врз основа на собирна сметка што ја поднесуваат месечно угостителските претпријатија или лицето кај кое ноќевањето е обезбедено.

Ако во случај од претходниот став претпријатието не обезбеди ноќевање, во материјални трошоци се признаваат издатоците за дневници пресметани според одредбите од точката I на оваа наредба.

3 Во точката XVI ставот 1 се менува и гласи: „Дневниците за службени патувања во странство се признаваат во материјални трошоци на стопанските организации во височина на издатоците за купување на девизи за дневници определени во валута на земјата во која се патува, и тоа:

1) за лицата означени во оваа наредба во точката I став 1 под 1 и 2 — во височина на дневниците на државните службеници од II група;

2) за лицата означени во споменатата точка став 1 под 3 и 4 — во височина на дневниците на државните службеници од III група;

3) за другите лица — во височина на дневниците на државните службеници од IV група.“

Во истата точка се додаваат нови ставови 2 и 3, кои гласат:

„Ако лицето што патува службено поминало на службено патување во едно место во странство над 30 до 60 дена, дневницата од претходниот став се намалува за тоа време за 20%, а ако поминало над 60 дена, дневницата се намалува за 30% за времето над 60 дена.

При службените патувања во прекуморски земји дневницата се намалува за 80% за времето поминато на брод односно во авион, ако во цената на бродскиот односно авионскиот билет се засметани и трошоците за исхрана и ноќевање.“

Во истата точка досегашните ставови 2 до 4 стануваат ставови 4 до 6.

4. Во точката XXVI се додава нов став 2, кој гласи:

„За службените патувања на лицата од точката I став 1 под 2 и 4, извршени во времето од 1 јануари до 3 јули 1957 година, се признаваат во материјални трошоци на стопанските организации дневниците и трошоците за превоз во определени износи ако лицата што патуваа имале повеќе од 5 години работен стаж.“

5. Оваа наредба влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен лист на ФНРЈ“, а ќе се применува и за целата 1957 година.

Бр. 17620

19 септември 1957 година

Го заменува
Државниот секретар за работи на
финансиите
Државен потсекретар,
Зоран Полич, с. р.

572.

Врз основа на точката 1 став 3 од Одлуката за пресметување разликата во цените при увозот и извозот („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 54/55), а во врска со членот 7 оддел I став A под а) точка 6 алинеја 1 од Уредбата за пренесување работите во надлежност на сојузните и републичките органи на управата („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 26/53), Комитетот за надворешна трговија издава

НАРЕДБА

ЗА ИЗМЕНА НА НАРЕДБАТА ЗА КОЕФИЦИЕНТИТЕ ЗА ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА РАЗЛИКАТА ВО ЦЕНИТЕ ПРИ ИЗВОЗОТ И УВОЗОТ НА СЕРВИСНИ ПРОИЗВОДИ И УСЛУГИ

1. Во Наредбата за коефициентите за пресметување на разликата во цените при извозот и уво-

зот на определени производи и услуги („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 21/57) во точката I во одделот A во гранката 120 — Хемиска индустрија, во текстот под 11 место досегашната одредба под д) се внесуваат нови одредби под д) и ф), кои гласат:

„д) водород супероксид 30% 1,50

ф) друго 1,00“.

Текстот под 20 се менува и гласи:

„20. Производи од преработка на животински отпадоци (желатин, кожно и коскено туткало) 1,30“.

2. Во точката I во одделот B во гранката 117 — Металопреработувачка индустрија, текстот под 64 се менува и гласи:

„64. Музички инструменти, прибор и делови:

а) хармоники * 2,00

б) дувачки инструменти 1,00

в) други музички инструменти 1,50

г) прибор и делови 1,70“.

3. Во точката I во одделот B во гранката 120 — Хемиска индустрија, текстот под 47 се менува и гласи:

„47. Лента за снимања:

а) кинематографска 1,50

б) магнетофонска 1,00“.

4. Оваа наредба влегува во сила осмиот ден по објавувањето во „Службен лист на ФНРЈ“, а ќе се применува на работите на извоз односно увоз склучени од тој ден.

Сојузен извршен совет

П. бр. 357

23 октомври 1957 година

Претседател

на Комитетот за надворешна трговија,
Хасан Бркиќ, с. р.

574.

Врз основа на членот 16 став 2 од Законот за печатот („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 56/46 и 105/48), сојузниот Државен секретаријат за внатрешни работи донесува

**РЕШЕНИЕ
ЗА ПРЕСТАНОК НА ВАЖЕЊЕТО НА ЗАБРАНАТА
ЗА ВНЕСУВАЊЕ И РАСТУРАЊЕ ВО ЈУГОСЛАВИЈА
НА ВЕСНИКОТ „ЖУРНАЛ МОСКОВСКОЈ ПАТРИАРХИЈ“**

Престанува да важи забраната за внесување и растурање во Југославија на весникот „Журнал Московској Патриархии“, определена со решението на бившото Министерство за внатрешни работи на ФНРЈ, IV бр. 14394 од 7 октомври 1952 година („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 52/52).

П/З бр. 24905

19 октомври 1957 година

Државен секретар

за внатрешни работи,

Светислав Стефановиќ, с. р.

575.

Врз основа на членот 6 од Уредбата за југословенските стандарди, за сојузните прописи за квалитетот на производите и за производителните спецификации („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 17/51), Сојузната комисија за стандардизација донесува

**РЕШЕНИЕ
ЗА ИЗМЕНА НА ПРИЛОГОТ 1 КОН ПРИВР.
JUS B. N0.001 ЈАГЛЕН. ОПШТИ УСЛОВИ**

Прилогот 1 кон Привр. JUS B. N0.001 Јаглен. Општи услови, кој е отпечатен во посебно издание на Сојузната комисија за стандардизација и е составен дел од Решението за донесување нови приврмени југословенски стандарди („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 9/52), деловично се менува.

Стар измена ќе биде во целост отпечатена во бр. 11/57 на „Стандардизација“, билтен на Сојузната комисија за стандардизација и влегува во сила со денот на објавувањето на овој билтен.

Бр. 4162

18 октомври 1957 година

Белград

Претседател

на Сојузната комисија за стандардизација,
Инж. Славољуб Виторовиќ, с. р.

576.

Врз основа на членот 21 став 2 од Уредбата за трговската дејност и трговските претпријатија и дукани („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 37/55) и членот 12 оддел II точка 2 на Уредбата за пренесување работите во надлежност на сојузните и републичките органи на управата („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 28/56), во согласност со сојузниот Државен секретаријат за работи на стоковниот промет и со Секретаријатот за трудот на Сојузниот извршен совет, Сојузот на трговските комори на ФНРЈ пропишува

П РА В И Л Н И К**ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА СТРУЧНАТА СПРЕМА НА РАБОТНИЦИТЕ НА ТРГОВСКИТЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА И ТРГОВСКИТЕ ДУКАНИ, КАКО И НА ТРГОВСКИТЕ ДЕЛОВНИ ЕДИНИЦИ****Член 1**

Во Правилникот за стручната спрема на работниците на трговските претпријатија и трговските дукани, како и на трговските деловни единици („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 56/55 и 34/56) во членот 13 по ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

„За работниците од ставот 1 што располагаат со стручна спрема од определена степен на стручност во едно од занимањата од точката 1 на Решението за дополненија на Решението за занимањата на работниците во трговијата со опис на основните работи на одделни занимања („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 39/57) утврдувањето на стручната спрема ќе се врши до 31 декември 1957 година.“

Досегашниот став 2 станува став 3.

Член 2

Членот 21 став 2 се менува и гласи:

„Работниците од ставот 1 на овој член можат да го полагаат стручниот испит до 31 декември 1958 година.“

Член 3

Овој правилник влегува во сила осмиот ден по објавувањето во „Службен лист на ФНРЈ“.

Бр 4952

4 септември 1957 година

Белград

Сојуз на трговските комори на ФНРЈ

Генерален секретар,
Ристо Бајалски, с. р.

Претседател
на Управниот одбор,
Никола Цуверовиќ, с. р.

577.

Врз основа на членот 3 став 3 од Уредбата за контрола на квалитетот на селскостопанските производи наменети за извоз („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 32/55), Сојузната надворешнотрговска комора и Сојузот на селскостопанско-шумарските комори на ФНРЈ, со потврда од сојузниот Државен секретаријат за работи на стоковниот промет и со согласност од Комитетот за надворешна трговија, пропишуваат

**П РА В И Л Н И К
ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА КВАЛИТЕТОТ И НАЧИНОТ НА ПАКУВАЊЕТО И ОЗНАЧУВАЊЕТО НА ГРАВОТ ВО ЗРНО НАМЕНЕТ ЗА ИЗВОЗ****Член 1**

Во Правилникот за квалитетот и начинот на пакувањето и означувањето на гравот во зрно на-

менет за извоз („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 32/56) по членот 5 се додава член 5а, кој гласи:

„III-ти квалитет“

Во овој квалитет спаѓа декласиран грав од берешњето на 1956 год. и поранешните години и ги опфаќа сите сорти грав што можат да бидат мешани, а според својот квалитет не можат да се стават во екстра, I-ви и II-ри квалитет.

Гравот од овој квалитет може да има и скршени и потемнети зрна, но не смее да има туѓи мизризи.

Туѓи примеси смее да содржи најмногу 5%.”

Член 2

Гравот од овој квалитет може да се извезува до 31 декември 1957 година.

Член 3

Овој правилник влегува во сила осмиот ден по објавувањето во „Службен лист на ФНРЈ“.

Бр. 35879

16 октомври 1957 година

Белград

Сојуз на селскостопанско-шумарските комори на ФНРЈ
Претседател на Управниот одбор,

Иван Буковиќ, с. р.

Сојузна надворешнотрговска комора
Претседател,

Руди Колак, с. р.

СО Д Р Ж И Н А :

	Страна
568. Резолуција за перспективниот развој на личната потрошувачка — — — — —	757
569. Резолуција за перспективниот развој на општата потрошувачка — — — — —	760
570. Уредба за оснивање и укинување определени сојузни органи на управата — —	767
571. Правилник за измени и дополненија на Правилникот за помошта на фамилиите на воените лица што ќе го загубат животот при вршењето на службата — —	768
572. Наредба за измени и дополненија на Наредбата за трошоците за службени патувања и за теренските додатоци што се признаваат како материјални трошоци на стопанските организации — — — — —	770
573. Наредба за измени на Наредбата за коефициентите за пресметување на разликата во цените при извозот и увозот на определени производи и услуги — — —	771
574. Решение за престанок на важењето на забраната за внесување и растурање во Југославија на весникот „Журнал Московској Патриархии“ — — — — —	771
575. Решение за измена на Прилогот 1 кон Привр. JUS B.H0.001 Јаглен. Општи услови — — — — —	771
576. Правилник за измени и дополненија на Правилникот за стручната спрема на работниците на трговските претпријатија и трговските дукани, како и на трговските деловни единици — — — — —	772
577. Правилник за измени и дополненија на Правилникот за квалитетот и начинот на пакувањето и означувањето на гравот во зрно наменет за извоз — — — — —	772